

NACIONALNA EKOLOŠKA MREŽA

- I. Šumski lokaliteti**
- II. Šumska staništa**

**Vukelić Joso
Baričević Dario
Mikac Stjepan
Bakšić Darko
Rosavec Roman**

**Šumarski fakultet
Sveučilište u Zagrebu**

Zagreb, 2007.

TEMELJNA POLAZIŠTA

ŠUME U REPUBLICI HRVATSKOJ

Temelji očuvanosti i bioraznovrsnosti šuma u Hrvatskoj:

- * zemljopisni položaj, vrlo raznoliki sinekološki uvjeti, povijesni razlozi, stručno gospodarenje, stupanj industrijske razvijenosti
- oko 2.000.000 ha (36 %)
- 96 % prirodne šume
- oko 4500 biljnih vrsta i podvrsta, približno 200 šumskih zajednica
- autohtonih drvenastih vrsta ima oko 260, od čega je šezdesetak zanimljivo s različitih gospodarskih gledišta
- približno 180 zaštićenih vrsta
- dvije regije holarktisa (mediteranska, eurosibirsko-sjevernoamerička)

***autohtone vrste, prirodna obnova, veliki šumski kompleksi**

***relativno nepromijenjena staništa**

***šumska vegetacija u Hrvatskoj među najzanimljivijima u Europi**

1. Pravilnik o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova (NN 7/2006)
2. Pravilnik o proglašavanju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim (NN 7/2006)

E. Šume

E.1. Priobalne poplavne šume vrba i topola

E.1.1. Poplavne šume vrba (Sveza *Salicion albae* Soó 1930)

E.1.1.1. Poplavna šuma bijele i krhke vrbe (As. *Salicetum albae-fragilis* Soó /1930/ 1958)

E.1.1.2. Poplavna šuma bijele vrbe s močvarnom broćikom (As. *Galio-Salicetum albae* Rauš 1973)

E.1.1.3. Poplavna šuma vrba i topola (As. *Salici-Populetum nigrae* /R. Tx. 1931/ Meyer Drees 1936)

E.1.2. Poplavne šume topola (Sveza *Populion albae* Br.-Bl. 1931)

E.1.2.1. Poplavna šuma bijele topole (As. *Populetum albae* /Br.-Bl./ Tchou 1947)

E.1.2.2. Poplavna šuma crne i bijele topole (As. *Populetum nigrae-albae* Slavnić 1952)

Šifra staništa: E.1.1.3.f

Lokalitet: Pažut

Šumarija, gosp. jedinica, odjel/odsjek: Šumarija Koprivnica, GJ Koprivničke nizinske šume, odsjeci 5a, 5b, 5c, 5d, 5e, 6a, 6b, 6c, 6d, 6e, i 6f.

Površina: 86 ha

Opis granice lokaliteta: Granica lokaliteta je određena odjelima 5 i 6 koji se nalaze na ušću Mure u Dravu.

Ekološki čimbenici:

Nadmorska visina: 132 m

Nagib: 0°

Izloženost: Nema

Podloga, tlo, kamenitost: Aluvijalna karbonatna plitka, pjeskovita tla s malo humusa.

Klima: Meteorološka postaja Koprivnica

Floristički sastav (dijagnostičke i dominantne vrste): Svojevrsne vrste u sloju drveća su bijela vrba (*Salix alba*) i crna topola (*Populus nigra*), zastupljene su u dovoljnom broju na cijelom području. U sloju grmlja zastupljene su vrste *Crataegus pentagyna*, *Salix alba*, *Viburnum opulus*, *Populus nigra*, *Fraxinus americana*, i dr. U sloju prizemnog rašća nalazimo *Rubus caesius*, *Calamagrostis*, *Solanum dulcamara*, *Carex remota*, *Circea lutetiana*, *Lycopus europaeus*, *Scrophularia elata*, *Cardamine dentata* i dr. Glavna diferencijalna vrsta je plava kupina (*Rubus caesius*) koja većinom pokriva 80-100% površine asocijacije.

Drveće: *Salix alba*, *Populus nigra*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus americana*, *Populus alba*, *Populus canadensis*, *Morus alba*, *Acer negundo* i dr.

Grmlje: *Crataegus pentagyna*, *Salix alba*, *Viburnum opulus*, *Populus nigra*, *Fraxinus americana*, *Morus alba*, *Cornus sanguinea*, *Ulmus laevis* i dr.

Prizemno rašće: *Rubus caesius*, *Calamagrostis*, *Solanum dulcamara*, *Carex remota*, *Circea lutetiana*, *Lycopus europaeus*, *Scrophularia elata*, *Cardamine dentata*, *Thalictrum flavum*, *Urica dioica*, *Poa trivialis*, *Agrostis alba*, *Carex elata*, *Galium palustre*, *Calystegia sepium*, *Leucosium aestivum*, *Lythrum salicaria*, *Euphorbia palustris*, *Polygonum hidropiper*, *Potentilla reptans*, *Iris pseudacorus*, *Galium aparine* i dr.

Posebno značajne vrste: *Salix alba*, *Populus nigra* i *Rubus caesius*

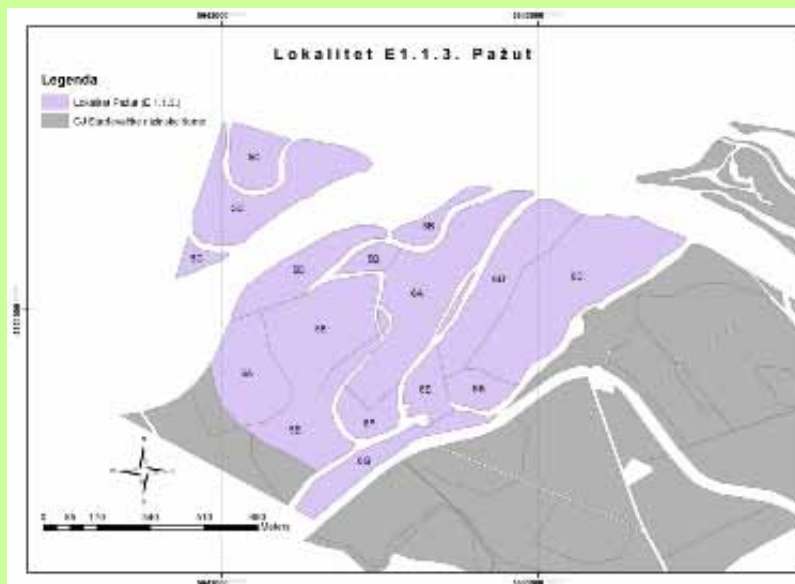
Uljecaji, gospodarske, zaštitne i druge specifičnosti Odjel 5 ima drvenu zalihu od 123 m³/ha, u omjeru smjese sudjeluju obična vrba sa 47%, domaće topole sa 40%, euroazijska topola sa 7%, crna joha sa 4,5% a neznatan ostatak otpada na bijelu johu, poljski jasen i OTB. Starost sastojina kreće se u rasponu od 22-45 godina, ekološko gospodarski tip II-G-60, bonitet sastojina je I i II/III.

Odjel 6 ima drvenu zalihu od 126 m³/ha, u omjeru smjese sudjeluju obična vrba sa 69%, domaće topole sa 24%, a neznatan ostatak otpada na crnu johu, poljski jasen i bijelu johu. Starost sastojina kreće se u rasponu od 17-39 godina, ekološko gospodarski tip II-G-60, bonitet sastojina je I i II/III.

Ugroženost i mjere zaštite: Lokalitet se nalazi na području Ornitološkog rezervarta za ptice močvarice Veliki Pažut.

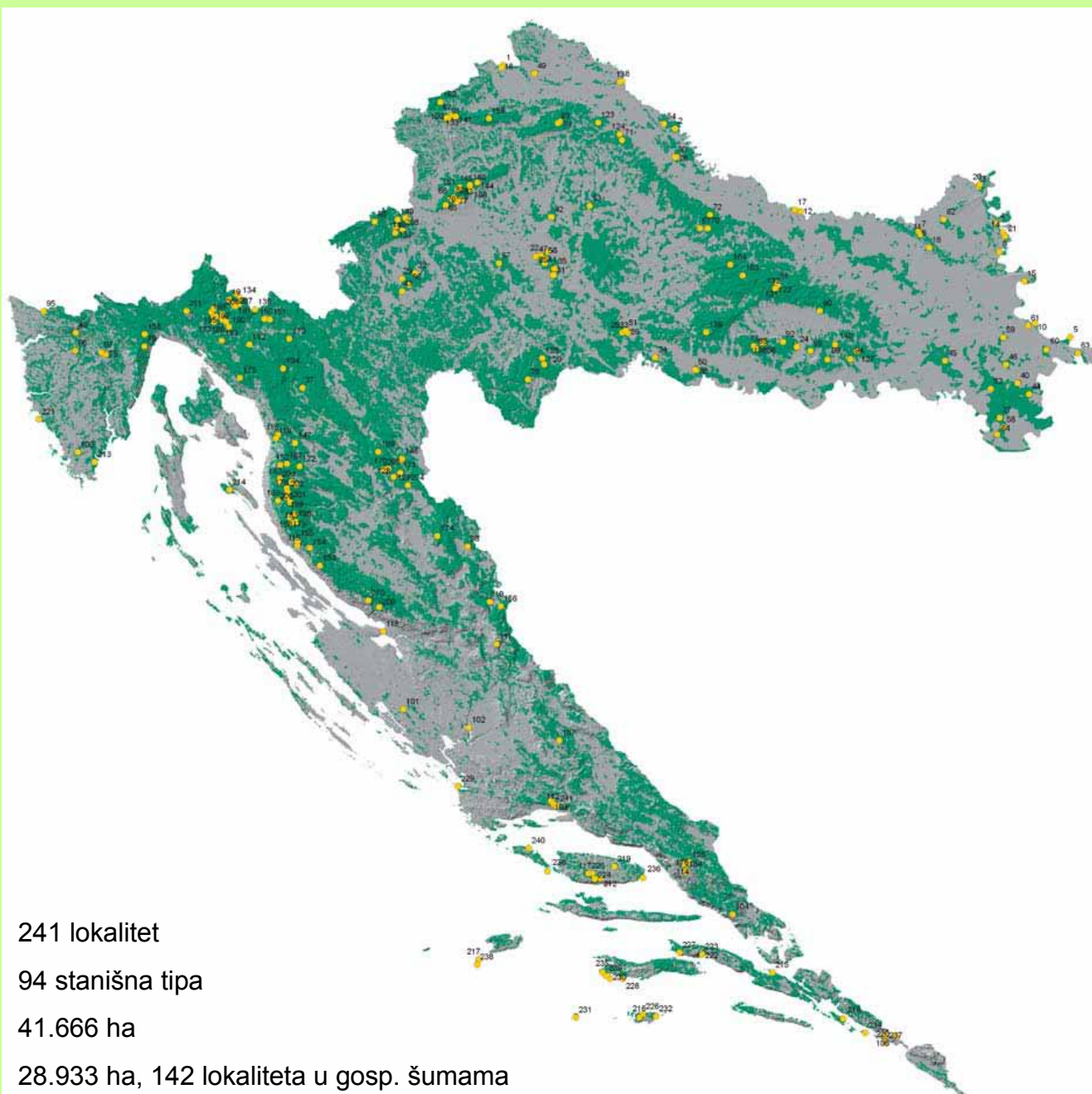
Podaci uz terensko kartiranje GPS metodom:

Koordinate:	X	Y
Pažut	5642964,08	5131002,85

br	oznaka	lokalitet	površina (ha)	x	y
1	E.1.1.1.	Varaždin – Storo korito Drave	9	5806823	5061964
2	E.1.1.2.	Ciganfis	15	5666607	5111392
3	E.1.1.2.	Dunavac – Šarkanj	11	5795897	5086969
4	E.1.1.2.	Compoš – Zlatna greda	28	5803651	5071264
5	E.1.1.2.	Hagel – Šarengrodska ada	50	5834918	5023285
6	E.1.1.2.	Vučje topolje – Stara Drava	30	5770356	5067897
7	E.1.1.2.	Noskovački vrbak	27	5770356	5067897
8	E.1.1.2.	Pabuc	66	5643966	5131262
9	E.1.1.3.	Ada – Menteš	32	5804794	5059327
10	E.1.1.3.	Skendera i Orlovnjak	24	5819871	5029106
11	E.1.1.3.	Vučje topolje – Valpovo	19	5771186	5066728
12	E.1.1.3.	Noskovački vrbak	86	5720078	5076329
13	E.1.1.3.	Pabuc	86	5642964	5137002
14	E.1.2.2.	Ulnaci	10,52	5806265	5067648
15	E.1.2.2.	Tanja	41,2	5815390	5046865
16	E.1.2.2.	Budvaj – Šag	65	5774935	5061091
17	E.1.2.2.	Predrijevački vrbak	10,26	5717660	5077046
18	E.1.3.1.	Sornec	3	5593007	5137099
19	E.1.3.2.	Turke	20	5476940	5039110
20	E.2.1.1.	Šarkanj	3	5796327	5087737
21	E.2.1.1.	Ulnaci	25	5807171	5065870
22	E.2.1.7.	Žurica	80	5609621	5057764
23	E.2.1.3.	Suhopolje Kruškovac	11		
24	E.2.1.3.	Severno Bačija gora – Brestica	2	578447	5019189
25	E.2.1.4.	Žurica	70	5612962	5093287
26	E.2.1.4.	Opeke	2	5643976	5025195
27	E.2.1.4.	Zib Spačva	38	5804919	4989172
28	E.2.1.5.	Crni jarki	260	5667213	5099292
29	E.2.1.6.	Ješevica – Draganička šuma	53	5550682	5047945
30	E.2.1.6.	Crni jarki	21a	5666557	5099319

br	oznaka	lokalitet	površina (ha)	x	y
31	E.2.1.7.	Žurica	170	5614904	5049543
32	E.2.1.7.	Dornagovička šuma	317	5556233	5050323
33	E.2.1.7.	Opeke	262	5646338	5025196
34	E.2.1.7.	Poganovo polje	134	5658138	5014714
35	E.2.2.1.	Žurica	130	5615432	5052355
36	E.2.2.1.	Draganička šuma	214	5552313	50448129
37	E.2.2.1.	Hrastov lug – Dretničko polje	74	5506288	5007921
38	E.2.2.1.	Prašnik	20	5675632	5009278
39	E.2.2.1.	Opeke	205	5646338	5025196
40	E.2.2.1.	Gradina	238	5812523	5003865
41	E.2.2.2.	Žurica	70	5611395	5054380
42	E.2.2.2.	Varoški lug	51	5614078	5070054
43	E.2.2.2.	Čumbar	199	5550625	5042608
44	E.2.2.3.	Narače	189	5817391	4999213
45	E.2.2.3.	Krivsko ostrvo	221	5781652	5013244
46	E.2.2.3.	Ripača	78	5807529	5011699
47	E.2.2.4.	Žurica	40	5607667	5057278
48	E.2.2.5.	Motovunska šuma	240	5411690	5025124
49	E.3.1.1.	Čep	82	5607024	5134699
50	E.3.1.1.	Prašnik	20	5675218	5009547
51	E.3.1.1.	Opeke	2	5645569	5026129
52	E.3.1.1.	Lože	238	5801151	5001388
53	E.3.1.1.	Česma	113	5630214	5078670
54	E.3.1.1.	Repaš	114	566191	5113335
55	E.3.1.2.	Žurica	20	5611556	5056583
56	E.3.1.2.	Draganička šuma	214	5553794	5046351
57	E.3.1.2.	Turopoljski lug – Gomjak	94	5591883	5054525
58	E.3.1.2.	Radševo	18	5806555	4985257
59	E.3.1.3.	Jankovačka Dubrava	45	5806416	5023173
60	E.3.1.3.	Jelat – Panjk	87	5825278	5018034
61	E.3.1.3.	Mala Dubrava	227	5816919	5028069
62	E.3.1.3.	Debeljak Haljevo	64	5781029	5072963
63	E.3.1.4.	Baćina greda – Šarengrod	74	5838266	5016505
64	E.3.1.4.	Tridovi-Rastovo	38	5803814	4982276

Jose Vukelić • Stjepan Mikac •
Dario Baričević • Darko Bakšić •
Roman Rosavec

ŠUMSKA STANIŠTA I ŠUMSKE ZAJEDNICE U HRVATSKOJ

Nacionalna ekološka mreža

Jose Vukelić • Stjepan Mikac • Dario Baričević
• Darko Bakšić • Roman Rosavec

ISBN 978-953-292-002-4

Šumska staništa i šumske zajednice u Hrvatskoj - Nacionalna ekološka mreža

DRŽAVNI ZAVOD ZA ZAŠTITU PRIRODE

E.1.1.2. Poplavna šuma bijele vrbe s močvarnom bročikom (*As. Galio palustri-Salicetum albae* Rauš 1973)

Razred: *Salicetea purpureae*

Red: *Salicetalia purpureae*

Sveza: *Salicion albae*

Natura: *91E0

Nomenklaturno-sintaksonomsko određenje
Šuma bijele vrbe razmjerno je homogena u svom sastavu u cijelom području srednje Europe. Zato je prihvaćen naziv *Salicetum albae* Isler 1926. godine. U nas je Rauš identične sastojine opisao 1973. godine pod nazivom šuma bijele vrbe i močvarne bročike (*Galio palustri-Salicetum albae*) pa ih je potrebno usporediti.

Rasprostranjenost | Šuma bijele vrbe raste u unutrašnjosti rijeka porječja Dunava, Drave, Mure te dunavskih otoka, uz bare i velike vodene površine. Za Nacionalnu ekološku mrežu određeno je 7 lokaliteta (Šarkanj¹ i Compoš² u Baranji, Pažur³, Ciganjs⁴, Vučje Topolje⁵ i Noskovački vrbak⁶ uz Dravu i Hageš⁷ uz Dunav u istočnoj Hrvatskoj) ukupne površine 227 ha. Te su sastojine različite dobi i razvojnih faza pa dobro predstavljaju sindinamiku bijelovrbovih šuma.

Stekotoški uvjeti | To je izrazito poplavna šuma bijele vrbe koja se razvija u depresijama s dugim trajanjem poplave. Poplave su u ovoj zajednici česte,

traju 3 do 5 mjeseci, a visina je vode najčešće 2 do 4 m. Vode ima u izobilju tijekom cijele godine, bilo da se radi o poplavnoj vodi ili vodi temeljnic. Na pjeskovitom aluviju prisutan je fluvisol, najčešće karbonatni ili karbonatni oglejani, dok se znatno rjeđe, na praškasto-glinovitom aluviju pojavljuje amfignejni euglej. Tla su neutralne do slabo alkalne reakcije.

Forni sastav

I	<i>Gallium palustre</i>
<i>Salix alba</i>	<i>Iris pseudacorus</i>
	<i>Lycopus europaeus</i>
	<i>Lysimachia nummularia</i>
II	<i>Lysimachia vulgaris</i>
<i>Acer negundo</i>	<i>Lythrum salicaria</i>
<i>Cornus sanguinea</i>	<i>Myosotis scorpioides</i>
<i>Rubus caesius</i>	<i>Polygonum hydropiper</i>
<i>Salix triandra</i>	<i>Potentilla reptans</i>
	<i>Ranunculus repens</i>
	<i>Rorippa amphibia</i>
III	<i>Rumex sanguineus</i>
<i>Agrostis stolonifera</i>	<i>Solanum dulcamara</i>
<i>Bidens bipartita</i>	<i>Symphitum officinale</i>
<i>Carex elata</i>	<i>Urtica dioica</i>

Gospodarske i druge značajke | Ova je asocijacija razvijena vednom kao monotipska šuma bijele vrbe uz povremene pratilice bademastu vrbu, vez, poljski jasen i topole. U sukcesivnom nizu nadovezuje se na zajednice vrba koje podnose viši vodostaj i duže poplave, u prvom redu rakite i bademaste vrbe, a često nastaje primarno na novozačetim površinama. Morfološki je čine prepoznatljivom iskrvljena stabla bijele vrbe uzrokovana djelovanjem leda u zimskom razdoblju i adventivno korijenje koje vrti sa stabala i s 3 m visine. Visina i trajanje poplave važno je za razvijanje malata. Tako, na primjer, u povoljnim godinama za vrijeme niskoga vodostaja ostaju pješčani sprudovi ili rubovi niza, odnosno bara bez vode zbog čega je omogućeno klijanje sjemena bijele vrbe koje je doneseno vjetrom. Ako je vodostaj nizak u nekoliko uzastopnih godina, nastali malati razvijaju se u šume bijele vrbe. Ako je vodostaj visok, nastali malat propada. Kako je vrba izrazito plinrska vrsta, pomlađuje se čistim sječama na malim površinama. No važno je istaknuti da su velike površine pod sastojinama bijele vrbe u prošlosti meliorirane i da su na njima zasađene kulture hibridnih topola. Stoga ove zajednice treba prepustiti spontanomu prirodnomu razvoju.

Ugroženost i zaštita | Površine ovoga staništa znatno su smanjene, u prvom redu zbog regulacija vodotoka i izostanka poplavnih voda, zatim zbog njihove melioracije i pretvaranja u kulture hibridnih topola. Zbog toga, a s druge strane zbog pojačanoga sindinamičnoga razvoja i njihova značenja za biološku raznolikost i očuvanje genofonda, površi-

ne pod ovom asocijacijom ne smiju se smarjivati. Zaštitne mjere sadržane su u točkama 121, 122 i poglavito 126 i 129. Treba intervenirati u slučaju pojave novih alohtonih vrsta drveća i grmlja.

Ostale značajke i posebnosti | Od strogo zaštićenih vrsta na ovom staništu značajnije su *Carex riparia* i *Carex vesicaria*, a od zaštićenih *Caltha palustris*, *Pilipendula ulmaria*, *Iris pseudacorus*, *Lycopus europaeus*, *Lythrum salicaria*, *Mentha aquatica*, *Polygonum hydropiper*, *Ranunculus repens*, *Rumex aquaticus*, *Solanum dulcamara*, *Solidago gigantea*.

Donjomišćanske podravske šume

E.5.1.1. Panonska bukovo-jelova šuma s vlasuljom (As. *Festuca drymeiae-Abietetum* Vukelić et Baričević 2007)

Razred: *Querc-Fagetea*

Red: *Fagetalia*

Sveža: *Aremonio-Fagion*

Podsveža: *Lamio arvaliae-Fagenion*

Natura: *91KD*

Nomenklaturno-sintaksonomsko određenje

Panonske bukove šume dugo su opisivane pod provizornim nazivom *Ableti-Fagetum „pannonicum“* Rauš 1969 prov. Istražili su ih i pod nazivom *Festuca drymeiae-Abietetum* opisali Vukelić i Baričević 2007. godine.

Rasprostranjenost | Panonske bukovo-jelove šume rasprostranjene su u većim kompleksima na Maclju, Medvednici i Papuku, manje na Psunj, a mjestimice na Strahinšćici i Ivanšćici. Ukupna im je površina oko 15 000 ha. Za Nacionalnu ekološku mrežu određeni su lokaliteti na Maclju (Kal¹⁰²), Medvednici (Markovšćak⁹⁸, Rauchova lugarnica⁹⁹) i Papuku (Djedovica¹⁰², Crni vrh⁹⁴). Površina im je 1479 ha.

Sinekološki uvjeti | Bukovo-jelove šume savsko-dravskoga međurječja, u odnosu na dinarske, uspijevaju u uvjetima toplije klime s manjom količinom oborine. Na Maclju su razvijene na distričnom kambisolu povrh nekarbonatnih pješčenjaka, na Medvednici na distričnom kambisolu na zelenim škriljcima, a na Papuku prevladava distrični kambisol s pojavom luvisola i koluvija povrh granita, gnajsa i škriljaca. Pridolaze na nadmorskoj visini od 600 do 1000 m, na svim ekspozicijama i nagibima terena, no

na sjevernim se padinama panonskoga gorja spuštaju do 300 m niže nego na južnim. Dobar primjer za to je Medvednica. Prosječna je godišnja temperatura zraka između 6,5 i 9,0 °C, a količina oborine između 900 i 1300 mm.

Florni sastav

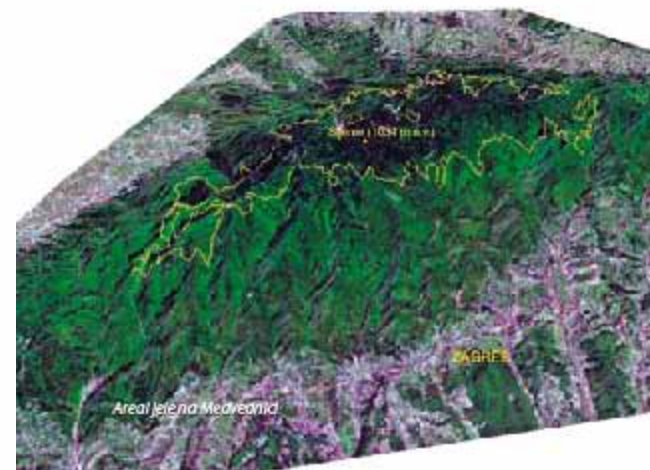
I	<i>Abies alba</i> <i>Acer platanoides</i> <i>Acer pseudoplatanus</i> <i>Fagus sylvatica</i> <i>Fraxinus excelsior</i> <i>Ulmus glabra</i>	<i>Cardamine trifolia</i> <i>Cardamine waldsteinii</i> <i>Cyclamen purpurascens</i> <i>Dryopteris filix-mas</i> <i>Oreopteris limbosperma</i> <i>Festuca drymeia</i> <i>Galium odoratum</i> <i>Lamium galieboldolan</i> <i>Lunaria rediviva</i> <i>Mercurialis perennis</i> <i>Mycelis muralis</i> <i>Petasites albus</i> <i>Polystichum setiferum</i> <i>Pulmonaria officinalis</i> <i>Rubus hirtus</i> <i>Rubus idaeus</i> <i>Sanicula europaea</i> <i>Senecio ovatus</i>
II	<i>Corylus avellana</i> <i>Daphne mezereum</i> <i>Sambucus nigra</i>	
III	<i>Athyrium filix-femina</i> <i>Cardamine bulbifera</i> <i>Cardamine enneaphyllis</i>	

Gospodarske i druge značajke | Panonske bukovo-jelove šume nastavljaju se na veoma rasprostranjen vegetacijski pojas brdskih bukova, pa se u gospodarenju nisu uvažavale mogućnosti

prebornoga gospodarenja, već se gospodarilo kao s jednodobnim sastojinama. Tek u novije vrijeme propisano je i u njima obvezno preborno gospodarenje, čime se u prvom redu daje prednost međusobnim odnosima i svojstvima glavnih vrsta drveća, odnosno bukvi i jeli. Sastojine su dobre kakvoće, relativno zadovoljavajućega zdravstvenoga stanja i one bolje na Papuku i Medvednici imaju i do 500 m³/ha. Gospodarenje još nije u cijelom prostoru ujednačeno i trebalo bi to učiniti.

Ugroženost i zaštita | Prebornim gospodarenjem podržava se stabilnost i kvaliteta bukovo-jelovih sastojina. Pojedine lokalitete, osobito na Medvednici, moguće je posebnim programima i specifičnom ulogom staviti pod poseban režim gospodarenja. Pomlađivanje je jele vrlo dobro, ponegdje se ona spušta niže i stvara mlade vitalne jelike. Zaštitne su mjere sadržane u točkama 121, 123, 134 i 128.

Ostale značajke i posebnosti | Ovo je stanište bogato zavičajnim zaštićenim biljnim vrstama. Od strogo zaštićenih vrsta česte su *Cardamine waldsteinii*, *Cephalanthera damasonium*, *Lilium martagon* i *Platanthera bifolia*. Od zaštićenih rasprostranjene su vrste *Actaea spicata*, *Anuncius dioicus*, *Asarum europaeum*, *Cyclamen purpurascens*, *Daphne laureola*, *Daphne mezereum*, *Dryopteris filix-mas*, *Galium odoratum*, *Geranium robertianum*, *Hepatica nobilis*, *Oxalis acetosella*, *Paris quadrifolia*, *Polygonatum multiflorum*, *Populus tremula*, *Pulmonaria officinalis*, *Ranunculus lanuginosus*, *Ruscus hypoglossum*, *Sanicula europaea*, *Scrophularia nodosa*, *Symphytum tuberosum*. Osim njih rjeđe su strogo zaštićene *Cephalanthera longifolia*, *Ilex aquifolium* i *Taxus baccata*, te zaštićene *Alliaria petiolata*, *Convalaria majalis*, *Corydalis* sp., *Sambucus racemosa*, *Solidago virgaurea*, *Sorbus aucuparia*, *Veronica officinalis* i druge.

E.7.3.3. Pretplaninska smrekova šuma s ljepikom (As. *Adenostylo alliariae-Piceetum* Hartman 1944)

Razred: Vaccinio-Piceetae

Red: Piceetalia excelsae

Sveža: Piceion excelsae

Natura: 9410

Vranjkovac

Nomenklaturno-sintaksonomsko određenje
Smrekova šuma s ljepikom u nas je bila prikazivana u opsegu pretplaninskih smrekovih šuma zajednice *Ustero-Piceetum*, ali je usporedbom (Vukelić i Tomljanović 1988) utvrđena njezina nepobitna samostalnost i osebujan florni sastav. Činjenica je da na mnogim mjestima pretplaninskoga pojasa na visini iznad 1100 m sjevernoga Velebita te dvije zajednice graniče, no mogu se vrlo lako razlikovati. Zajednicu je opisao Hartman u Austriji 1944. godine.

Rasprostranjenost | Smrekova šuma s ljepikom rasprostranjena je mozaično u manjim kompleksima (često manje od 1 ha) na sjevernom Velebitu i sporadično u Gorskom kotaru. Najznačajniji lokaliteti u

Hrvatskoj su Vranjkovac²⁶ i Lom²⁶ pa su određeni za Nacionalnu ekološku mrežu. Površina im je 23 ha.

Sinekološki uvjeti | Šumska zajednica *Adenostylo alliariae-Piceetum* raste u širim drnima plikih vrtača koja su vlažnija, hladnija i humoznija od okolnih staništa. Relej je u njima blago valovit ili ravan i čim počinju padine, mijerja se i vegetacijska slika. Na staništima smrekove šume s ljepikom dugo se zadržava snijeg i uvelike se vlaži tlo. Geološka je podloga u njima vapnena, prekrivena s dubljim koluvijalnim tlima, a stijena je mnogo manje na površini nego u okolnim zajednicama. Posebno je zanimljiva vegetacija "msokih zeleni", djelornice navedena u flornom sastavu.

Florni sastav

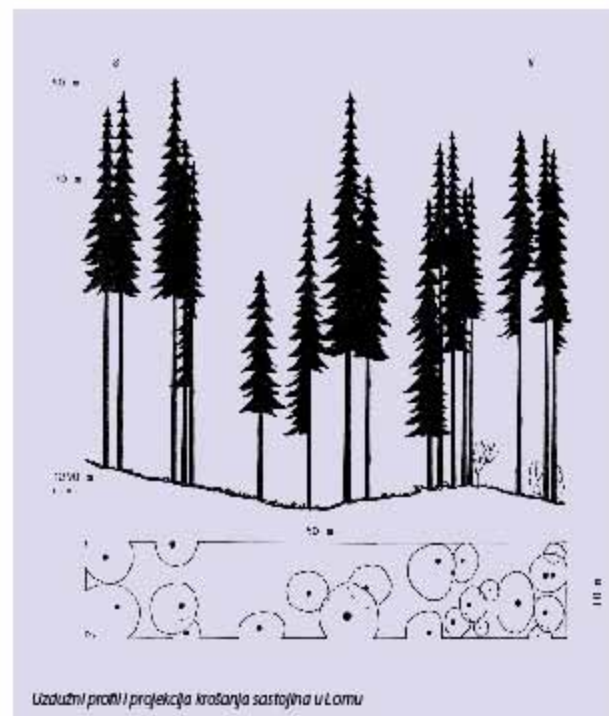
I <i>Fagus sylvatica</i> <i>Picea abies</i> <i>Sorbus aucuparia</i>	II <i>Aconitum vulparia</i> <i>Adenostyles allariae</i> <i>Athyrium filix-femina</i> <i>Cicerbita alpina</i> <i>Dicranum scoparium</i> <i>Doronicum austriacum</i> <i>Luzula luzulina</i>	<i>Petasites albus</i> <i>Poa hybrida</i> <i>Polygonatum verticillatum</i> <i>Polytrichum commune</i> <i>Ranunculus platentifolius</i> <i>Rhytidadelphus loreus</i> <i>Stellaria nemorum</i> <i>Viola biflora</i>
III <i>Lonicera alpigena</i>		

Gospodarske i druge značajke | Smrekova su stabla vrlo dobre kakvoće, a visoka su i do 40 m. Karakteristično je pomlađivanje smreke na izvaljenim i trulim stablima i panjevima. Pomlađivanje se obavlja u duljem pomladnom razdoblju, sjećom na malim površinama. Moguće su i oplodne sječe te rubne sječe.

Ugroženost i zaštita | Sastojline se nalaze u gospodarskoj zoni sjevernoga Velebita i dosadašnjim načinom prebornoga gospodarenja nisu ničim ugrožene. Predlaže se nastavak takva gospodarenja uz ostavljanje pojedinačnih sušaca. Zaštitne su mjere sadržane u točkama 121, 124, 127 i 128.

Ostale značajke i posebnosti | U ovoj zajednici od strogo zaštićenih zavijačnih vrsta raste *Veratrum album*, a od zaštićenih *Actaea spicata*, *Daphne mezereum*, *Dryopteris filix-mas*, *Cixalis acetosella*, *Pars quadrifolia*, *Polygonatum verticillatum*, *Polytri-*

chum sp., *Ranunculus platentifolius*, *Rosa pendulina*, *Sorbus aucuparia*, *Symphytum tuberosum*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica officinalis*.

Uzdudni profil i projekcija krošnja sastojina u Lomu

E.7.3.3. Pretplaninska smrekova šuma s ljepikom

(As. Adenostylo alliariae-Piceetum Hartman 1944)

Razred: *Vaccinio-Piceetea*

Red: *Piceetalia excelsae*

Sveza: *Piceion excelsae*

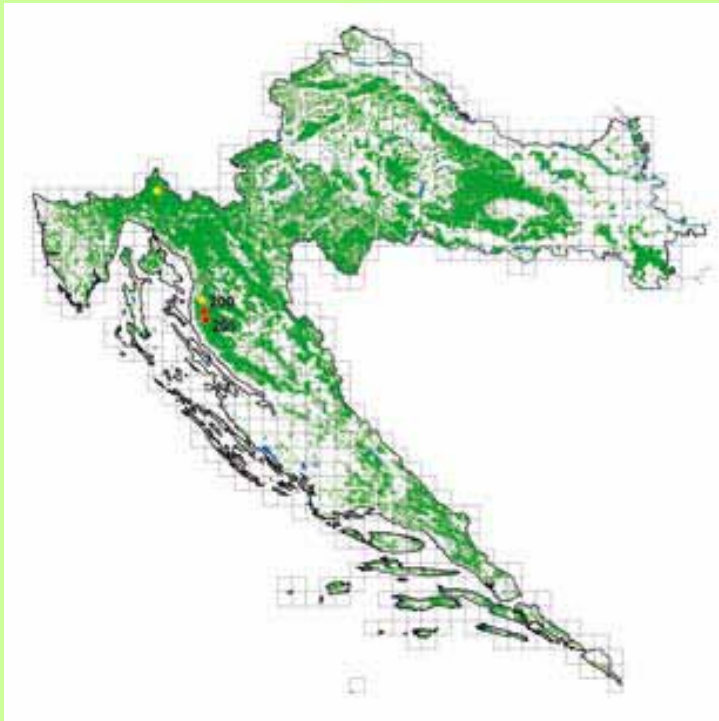
Natura: 9410

Nomenklaturno-sintaksonomsko određenje |

Smrekova šuma s ljepikom u nas je bila prikazivana u opsegu pretplaninskih smrekovih šuma zajednice *Listero-Piceetum*, ali je usporedbom (Vukelić i Tomljanović

1988) utvrđena njezina nepobitna samostalnost i osebujan florni sastav.

Činjenica je da na mnogim mjestima pretplaninskoga pojasa na visini iznad 1100 m sjevernoga Velebita te dvije zajednice graniče, no mogu se vrlo lako razlikovati. Zajednicu je opisao Hartman u Austriji 1944. godine.

Rasprostranjenost | Smrekova šuma s ljepikom rasprostranjena je mozaično u manjim kompleksima (često manje od 1 ha) na sjevernom Velebitu i sporadično u Gorskom kotaru. Najznačajniji lokaliteti u Hrvatskoj su Vranjkovac 201 i Lom 200 pa su određeni za Nacionalnu ekološku mrežu. Površina im je 23 ha.

Sinekološki uvjeti | Šumska zajednica *Adenostylo alliariae-Piceetum* raste u širim dnima plićih vrtača koja su vlažnija, hladnija i humoznija od okolnih staništa. Reljef je u njima blago valovit ili ravan i čim počinju padine, mijenja se i vegetacijska slika. Na staništima smrekove šume s ljepikom dugo se zadržava snijeg i uvelike se vlaži tlo. Geološka je podloga u njima vapnena, prekrivena s dubljim koluvijalnim tlima, a stijena je mnogo manje na površini nego u okolnim zajednicama. Posebno je zanimljiva vegetacija “visokih zeleni“, djelomice navedena u flornom sastavu.

Florni sastav

I

Fagus sylvatica

Picea abies

Sorbus aucuparia

II

Lonicera alpigena

III

Aconitum vulparia

Adenostyles alliariae

Athyrium filix-femina

Cicerbita alpina

Dicranum scoparium

Doronicum austriacum

Luzula luzulina

Petasites albus

Poa hybrida

Polygonatum verticillatum

Polytrichum commune

Ranunculus platanifolius

Rhytidiadelphus loreus

Stellaria nemorum

Viola biflora

Gospodarske i druge značajke |

Smrekova su stabla vrlo dobre kakvoće, a visoka su i do 40 m. Karakteristično je pomlađivanje smreke na izvaljenim i trulim stablima i panjevima. Pomlađivanje se obavlja u duljem pomladnom razdoblju, sječom na malim površinama. Moguće su i oplodne sječe te rubne sječe.

Ugroženost i zaštita |

Sastojine se nalaze u gospodarskoj zoni sjevernoga Velebita i dosadašnjim načinom prebornoga gospodarenja nisu ničim ugrožene. Predlaže se nastavak takva gospodarenja uz ostavljanje pojedinačnih sušaca. Zaštitne su mjere sadržane u točkama 121, 124, 127 i 128.

Ostale značajke i posebnosti |

U ovoj zajednici od strogo zaštićenih zavičajnih vrsta raste ***Veratrum album***, a od zaštićenih *Actaea spicata*, *Daphne mezereum*, *Dryopteris filix-mas*, *Oxalis acetosella*, *Paris quadrifolia*, *Polygonatum verticillatum*, *Polytrichum sp.*, *Ranunculus platanifolius*, *Rosa pendulina*, *Sorbus aucuparia*, *Symphytum tuberosum*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica officinalis*.

E.7.2.2. Močvarne jelove šume s blijedožućkastim šašem

Ugroženost i zaštita |

Zbog velike prirodnoznanstvene važnosti slične lokalitete treba evidentirati, istražiti i donijeti poseban program gospodarenja. On bi obuhvatio sve radnje od zaštite do načina gospodarenje i tehničke izvedbe zahvata. Opće su mjere sadržane u točkama 121, 124 i 128.

E.5.3.1. Termofilne jelove šume s crnim grabom

Ugroženost i zaštita |

Sastojine imaju veliko prirodnoznanstveno i zaštitno značenje, osobito u očuvanju jelova genofonda na ovakvim lokalitetima. Jela je ugrožena sušenjem koje za sada obuhvaća starija i odrasla stabla. Predlaže se da se prepusti spontanomu prirodnomu razvitku i da se vinodolske sastojine proglašene posebnim rezervatom šumske vegetacije (točke 17 i 33 iz zaštitnih mjera). Dođe li do bitnih promjena u strukturi sastojina uzrokovanih sušenjem, mora se intervenirati sanitarnim i uzgojnim mjerama radi očuvanja značajki staništa.

RASPRAVA

Što JEST istina...

- Mnogi postojeći načini korištenja zemljišta nastavit će se kao i prije, jer su već usklađeni s očuvanjem postojećih staništa i vrsta;
- U slučajevima gdje načini uporabe zemljišta negativno utječu na postojeće vrste i staništa, mogu se ostvariti prilagodbe bez ugrožavanja produktivnosti;
- Upravljačke aktivnosti koje daju prednost očuvanju prirode zadovoljavaju uvjete za dobivanje dodatne financijske potpore iz EU-ovih fondova;
- Lov, ribolov, turizam i druge rekreacijske aktivnosti nastavit će se pod uvjetom da se obavljaju na održiv način te da nemaju štetnih utjecaja na postojeće rijetke vrste i staništa ili sprečavaju njihovu obnovu;

Što NIJE istina....

- Sve će gospodarske aktivnosti biti ograničene ili zaustavljene;
- Lov je u cijelosti zabranjen;
- Gradnja bilo kakve nove infrastrukture je zabranjena;
- Svakodnevne aktivnosti morat će biti podvrgnute ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu;
- Uključivanje u područje NATURA 2000 utječe na vlasništvo zemljišta ;
- Posjedi automatski gube na vrijednosti kao posljedica određivanja područja NATURA 2000.

VAŽNO!!!

Upravljanje područjima u partnerstvu s ljudima

...Neka područja mogu biti vrlo mala, od samo nekoliko ha (npr. vlažne livade za velikog livadnog plavca), druga mogu biti velika i već zaštićena kao nacionalni parkovi poput Sjevernog Velebita, a neka pak mogu biti podzemna (kolonije šišmiša u špiljama) ili smješteni duboko u moru (podmorski grebeni).

No većina će njih vjerojatno biti sastavni dio našeg krajobraza, a ljudi će i dalje koristiti za poljoprivredu, šumarstvo, ribolov ili rekreaciju.

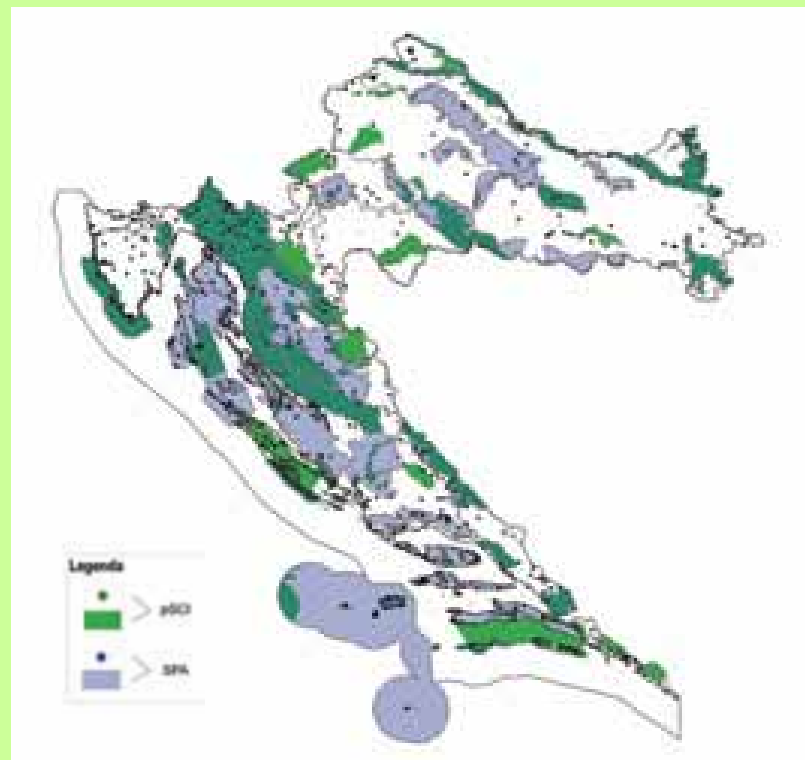
Mnoga područja unutar mreže NATURA 2000 vrijedna su upravo zbog načina na koji se njima dosad upravljalo. U takvim će slučajevima biti važno osigurati nastavak tih aktivnosti u budućnosti.

ZA KONAČAN ODABIR NATURA 2000 ŠUMSKIH LOKALITETA (PODRUČJA) U Hrvatskoj potrebno je:

1. USUGLASITI LOKALITETE I POVRŠINE

Šumski lokaliteti u Nacionalnoj ekološkoj mreži

Karta mogućih područja NATURA 2000 u Hrvatskoj

2. REVIDIRATI POPIS STANIŠTA

(nisu obuhvaćeno popisom NATURA 2000, nisu istraživana i locirana u Hrvatskoj, nestala su, dvojbeni status itd)

3. RIJEŠITI STATUS DEGREDIRANIH I STANIŠTA U SUKCESIJI (primjerice staništa u Mediteranu, brezove sastojine)

4. RIJEŠITI LOKALITETE NA KOJIMA JE DOŠLO DO PROMJENA

2005. g.

2008. g.

Prijedlog: utvrditi i raspraviti mjere koje propisuje NATURA 2000 u postupanju sa šumskim staništima, nakon toga donijeti konačnu odluku (DZZP, MRRŠVG, HŠ, ZI)

